

9. Eesti keel

9.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Eesti keele õpetuse peamine ülesanne on toetada õpilaste kõne arengut, rõhutades eriti kõnest arusaamise kujundamist. Eesti keele õpetamisega taotletakse, et õpilane:

- 1) oskab kuulata ja kõnele adekvaatselt reageerida;
- 2) osaleb dialoogis ja väljendab oma mõtteid kuulajale arusaadavalt;
- 3) loeb jõukohast teksti, mõistab selle sisu ja mõtet.
- 4) kirjutab arusaadavalt, teeb märkmeid, mõistab ja koostab tarbekirja;
- 5) on omandanud elementaarse ülevaate eesti keele süsteemist, tunneb põhitermineid;
- 6) valdab praktiliselt eesti keele lauseehitust, igapäevast sõnavara ja sõnade muutevorme, saab aru sõnade ja lausete otsesest tähendusest ning oma kogemuste piires ka pragmaatilisest tähendusest;
- 7) kasutab eesti keelt õpitegevuses ja igapäevases elus;
- 8) kavandab oma tegevust kõne abil, kommenteerib ning hindab seda, reguleerib oma ja teiste tegevust vastavalt üldistele käitumisnormidele;
- 9) tõlgendab igapäevast lihtsat verbaalset teavet;
- 10) tunneb ilukirjanduslike tekstide liike, omab elementaarset ülevaadet rahvuskirjandusest ja oskab nimetada mõnda kirjanikku;
- 11) tunneb ja jälgib oma võimete kohaselt üldinimlikke kõlbelisi arusaamu, valdab vastavat tavasõnavara.

9.2. Eesti keele õpitulemuste jaotus 1.-2.klassis.

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

1.klassi lõpuks õpilane:	2.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • suudab väljendada oma mõtet vähemalt tuumlausega, • kasutab elementaarseid viisakusväljendeid; • vastab dialoogi repliigile; • alustab dialoogi oma tarvete rahuldamiseks.	<ul style="list-style-type: none"> • kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest (3–4 lausega); • iseloomustab õpetaja suunamisel objekti 2–3 tajutava tunnuse alusel; • korduvates situatsioonides kasutab viisakusväljendeid; • oskab alustada ja jätkata dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis.

Lause ja sõnavara

1.klassi lõpuks õpilane:	2.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • mõistab, koostab (tegevuse, pildi ja/või skeemi alusel) ning kasutab kontekstist/situatsioonist lähtuvalt sensomotoorsele kogemusele toetuvat lihtlauset (3–4 sõna); • määrab sõnade järjekorra 3–4-sõnalises lauses.	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab, koostab (4–5 sõna) ja kasutab sensomotoorsetele kogemustele toetuvat laiendatud lihtlauset;

Lugemine ja kirjutamine

1.klassi lõpuks õpilane:	2.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, koostab analüüsitud sõnade (noop)skeeme, määrab häälikujärje sõnas; • määrab õpetaja võrdleva hääldamise abil häälikute pikkuse 1–2-silbilistes sõnades; • kasutab sõnu analüüsidest sobivaid sümboleid (noope); • laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ära kirja; • kirjutab väikseid kirjatähti; • tunneb suuri ja väikseid trükitähti; • loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu, tuumlauseid ja vähe laiendatud lihtlauseid, saab aru loetu tähendusest (oma kogemuste piires).	<ul style="list-style-type: none"> • määrab häälikujärje sõnas; • määrab häälikurühma tabeli alusel; • muudab ja määrab abivahendi abil 1–2-silbilistes sõnades lihthääliku pikkust; • teeb lugema õpitud lause ära kirja lühikeste sõnade ja kõnetaktide kaupa. • kirjutab analüüsitud 1–2-silbilise sõna häälikkoostist • moonutamata; • loeb õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa; leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste abil sõnu ja lauseid, järjestab sisu järgi pildiseeria, vastab küsimustele lause ja/või lõigu valiklugemise abil; • taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).

9.3. Eesti keele õpitulemuste jaotus 3.-5.klassis.

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> osaleb dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus) ühistegevuse ajal;	<ul style="list-style-type: none"> osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis;	<ul style="list-style-type: none"> kasutab eri tüüpi dialoogirepliike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest

Tunnetustegevuse arendamine

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti tajutavate tunnuste alusel.	<ul style="list-style-type: none"> võrdleb ja kirjeldab esemeid (kuni 3 objekti) rühmas; kirjeldab ühistegevust.	<ul style="list-style-type: none"> sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel (valib ja kasutab abivahendeid).

Lause ja sõnavara

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset; kasutab laiendatud lihtlause nimis-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme; oskab viia õpitud sõnavorme mitmesse sõnaühendisse.	<ul style="list-style-type: none"> mõistab ja koostab kuni 6-sõnalist lihtlauset; laiendab lihtlauset skeemide ja süntaksiküsimuste abil; kasutab laiendatud lihtlauset ja sihitisosaluslauset; oskab skeemide abil analüüsida ja	<ul style="list-style-type: none"> mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset; mõistab õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunatult moodustada; kasutab algoritmi sõnavormide

	moodustada käändevorme; <ul style="list-style-type: none"> • rakendab (abiga) sõnaühendis ja lauses käändevorme õpitud funktsioonides. 	analüüsimisel ja moodustamisel; <ul style="list-style-type: none"> • rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides.
--	---	---

Lugemine ja kirjutamine

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • muudab ja määrab graafiliste orientiiridele toetudes veaohlike häälikute pikkust üksikhäälikutest koosnevatest sõnades. 	<ul style="list-style-type: none"> • muudab ja määrab graafilistele orientiiridele toetudes veaohlike häälikute pikkust üksikhäälikutest koosnevatest valdavalt 3-silbilistes sõnades ja õpitu ulatuses häälikuühendiga sõnades. 	<ul style="list-style-type: none"> • muudab ja määrab veaohlike häälikute pikkust õpitu ulatuses nii üksikhäälikutest koosnevates (kuni 4-silbilistes sõnades) ja häälikuühenditega (kuni 3 silpi) sõnades.

Lugemistehnika ja orienteerumine tekstis

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa; • leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu tegevusaktile); • annab abivahendeid kasutades ja koostöös 	<ul style="list-style-type: none"> • loeb õpitud teksti sõnade ja süntagmade kaupa, arvestab kirjavahemärke; • loeb õppimata teksti peamiselt sõnahaaval; • leiab küsimuste-korralduste järgi tekstist sõnu, lauseid ja lõike, sh 	<ul style="list-style-type: none"> • täidab valiklugemise ülesandeid õpitud teksti häälega või endamisi vaikselt lugedes; • leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel; • annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu,

<p>õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu.</p>	<p>peamõttele ja alltekstile osutavaid lauseid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • annab tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu (toetudes abivahenditele); • tuletab õpetaja juhendamisel tekstis sõnastamata teabe (toetudes oma kogemustele/ teadmistele); • vastab küsimustele teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele); • annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele. 	<p>pealkirjastab lõike ja osaleb sõnastuse täpsustamisel;</p> <ul style="list-style-type: none"> • annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevusaktidele ning põhjendab seda.
---	--	---

Kirjutamine

3.klassi lõpuks õpilane:	4.klassi lõpuks õpilane:	5.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab pärast analüüsi õigesti 2–3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu; • kirjutab ära kirjas 1–2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata; • kontrollib ära kirja õigsust; 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid • kuni 4-silbilisi sõnu; • sooritab ära kirja sõnahaaval; • kasutab suunamisel õigekirja kontrollimise võtteid; 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab õigesti lihthäälikutest koosnevaid sõnu; • kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti; • sooritab ära kirja peamiselt sõnapaaride • kaupa; • kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid.

9.4.Eesti keele õpitulemuste jaotus 6.-7.klassis.

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
oskab tuttavates situatsioonides teavet küsida ja edastada ning teiste käitumisharjumusi arvestavalt suunata.	Oskab hankida teavet teistelt inimestelt; õpetaja suunamisel tekstist.

Tunnetustegevuste arendamine

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • jälgib kaaslaste vastuseid ning täiendab neid; • osaleb õpitegevuse planeerimisel, oskab suunamisel kasutada enesekontrollivõtteid, • oskab küsida abi, valida ja kasutada abivahendeid.	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab seisukohtade võimalikku erinevust suhtlemisel, selgitab oma seisukohti; • orienteerub talle mõistetavate sündmuste ajalistes ning põhjuslikes seostes.

Lause ja sõnavara

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; • mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausestega väljendatud suhteid ja seoseid.	<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; • mõistab ja kasutab suunatult eri suhteid väljendavaid kaheosalisi liitlauseid.

Sõnaliigid

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust; • kasutab sõnade õpitud uutevorme eri funktsioonides (tepusõna muutevorme õpetaja abiga); • analüüsib sõnavormi koostist ja	<ul style="list-style-type: none"> • tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu; • kasutab sõnade käände- ja pöördvorme, analüüsib sõnavormide koostist.

<p>tähendust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • moodustab sõnavorme, oskab suunamisel esitada süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi. 	
---	--

Lugemine ja orienteerumine tekstis

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa; • loeb õpitud teksti kõne tempos ladusalt sisule vastava tooniga; • täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid; • taastab tekstilõikude sisu (valikjutustamine), oskab jutustamiseks valida ja kasutada abivahendeid; • kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel; • annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelas(t)e käitumisele. 	<ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast teksti kõne tempos; • loeb õpitud teksti ladusalt mõningase ilmekusega; • täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid; • rakendab õpetaja juhendamisel temaatilist lugemist; • iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, oskab neid rühmitada teadaoleva(te) tunnus(t)e alusel.

Kirjutamine

6.klassi lõpuks õpilane:	7.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • kirjutab sõnu õigesti, kasutab vajadusel individuaalseid abivahendeid; • teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust. 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja rakendab tähekasutusreegleid; • kasutab õpitud ortograafia reegleid õpetaja suunamisel.

9.5.Eesti keele õpitulemuste jaotus 8.-9.klassis.

Suhtlemine ja suuline väljendusoskus

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • oskab märgata ja hinnata kaaslaste 	<ul style="list-style-type: none"> • teab advekaatse suhtlemise põhimõtteid

käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust; <ul style="list-style-type: none"> • reageerib advekaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele; • oskab suunavate küsimuste abil analüüsida dialoogi. 	tavasituatsioonis käitumiseks (perekonnas, eakaaslastega, töökollektiivis, ametiasutustes jne); <ul style="list-style-type: none"> • mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust, erinevust ja vastandlikkust; • selgitab oma seisukohti, otsib lahendust erimeelsustele; • hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavasituatsioonides, käitub vastavalt.
--	--

Tunnetustegevuse arendamine

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab tekste ja teatmikke teabe hankimiseks.

Lause ja sõnavara

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis. 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb lausete eri tüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, oskab neid kasutada teabe hankimisel ja sõnastamisel; • valdab elementaarseid teadmisi grammatikast: sõnaliigid, käänamine ja pööramine, liht-, koond- ja liitlaused, sõnamoodustus.

Sõnaliigid

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi; • tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme. 	<ul style="list-style-type: none"> • tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi; • tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme.

Lugemine ja orienteerumine tekstis

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast teksti häälega ladusalt ja endamisi teabe hankimiseks; • täidab jõukohast teksti analüüsis ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses; • oskab esitada küsimusi teistele ja endale teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt ning neile küsimustele vastata; • taastab õpitud teksti suuliselt erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, temaatiliselt kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; • rakendab analüüsi käigus kasutatud abivahendeid; • iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi; • kirjeldab tegevusi ja sündmusi kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal (abiga); • koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse.	<ul style="list-style-type: none"> • loeb jõukohast teksti endamisi sihipäraselt, häälega, mõistmiseks vajaliku selguse ja intonatsiooniga; • koostab teabe hankimiseks eesmärgist lähtuvalt küsimuste kompleksi teksti(de) kohta; • taastab tuttavat teksti erineval viisil (kokkuvõtlikult, laiendatult, tekstilähedaselt); • iseloomustab tegelasi ja tegelasrühmi; seletab ja hindab nende käitumist; • kirjeldab tegevusi ja sündmusi teistele arusaadavalt.

Konspekterimine

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> • märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis (suunamisel), teeb märkmeid tekstide põhjal.	<ul style="list-style-type: none"> • oskab teha märkmeid ja elementaarselt konspekterida.

Tarbekiri

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> koostab näidise järgi õpitud tarbekirja. 	<ul style="list-style-type: none"> koostab tarbekirja õpitud liikide piires.

Õigekiri

8.klassi lõpuks õpilane:	9.klassi lõpuks õpilane:
<ul style="list-style-type: none"> kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töödes. 	<ul style="list-style-type: none"> järgib kirjutamisel tähekasutus- ja põhilisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õigekirjavigu.

